

De Poemp

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT HEEMKRING DAVIDSFONDS NIJLEN

NUMMER 50 □ 02-03-04/2006 □ P309458 □ AK 2560 NIJLEN1

*De pastorie van Nijlen in 2006, gezien vanuit een winterse tuin door
Marc Verreydt.*

Woord vooraf

Poemp 50 en het dorp van toen...

Lieve Lezeres en beste Lezer,

Heel wat trouwe lezers van dit tijdschrift hebben een halve eeuw en meer achter de rug. De alleroudsten bewaren misschien nog vage herinneringen aan de Eerste Wereldoorlog. In elk geval hebben veel "Poempisten" het dorp van toen beetje bij beetje zien verdwijnen... Tegelijkertijd met de groei van onze eens zo landelijke gemeente en de verandering van onze samenleving is

de wereld ons dorp geworden. Wij beleven bijvoorbeeld het natuurgeweld van de tsunami en de aardbeving in Azië bijna alsof het in een hoek van ons land gebeurt. De kijkbuis brengt dag aan dag de harde feiten en wij voelen uiteraard met de slachtoffers mee.

Het dorp van toen, het dorp zonder televisie, zonder allesoverheersend verkeer, het (meestal) vredige dorp met aan de grachtkant oeverloos bab-

belende mensen... dat dorp is voor een groot deel verdwenen. Zeker, wie de moed heeft de auto op stal te laten en op de fiets te klimmen, kan af en toe nog een stukje ongerept dorp-van-toen ontdekken. Voor hoe lang nog?

Toch blijven de mensen van uw heemkring met overtuiging speuren naar tekenen van het voorvaderlijke leven. Wij willen het dorpsgeheugen vastleggen voor de herinnering >

Harmonies en Fanfares uit Bevel, Kessel en Nijlen

Tijdens onze zoektocht naar de geschiedenis van Harmonie St.-Cecilia (gesticht in 1880) werden wij aangenaam verrast met de ontdekking dat er omstreeks 1865 – 1870 reeds muziekleven was in Bevel en in Kessel. Een en ander inspireerde ons tot het schrijven van een kort overzicht van de muziekmaatschappijen in onze gemeente.

De Bevelse fanfare in een ver verleden. Wie herkent er nog iemand van?

Wellicht zijn bepaalde data van oprichting en naamgeving betwistbaar. Onze bedoeling is echter aan te tonen dat in de tweede helft van de 19de eeuw zowel in Bevel als in Kessel en in Nijlen muziekverenigingen floreerden.

Nijlen

Beginnen wij met de eerste benaming van de Nijlense Koninklijke Harmonie St.-Cecilia. Bronnen, waarvan de waarachtigheid moeilijk te achterhalen is, beweren dat de eerste naam van de harmonie niet St.-Cecilia was, maar wel “De Eendracht”. Wij vonden deze informatie in een oud krantenknipsel uit een niet geïdentificeerd blad. Tot bewijs van het tegendeel blijven wij erbij dat de

Nijlense Harmonie bij haar stichting “St.-Cecilia” geheten werd.

In 1947 werd de socialistische fanfare “Vooruit Kameraad” opgericht. In 1953 – 1954 werd haar naam kortweg “Vooruit”. Zij werd ontbonden in de jaren 1960 – 1961.

Fanfare Kempenland werd opgericht in 1969. Deze maatschappij telde een groot deel muzikanten die ook lid waren van een andere muziekvereniging uit de regio. Kempenland trad op bij tal van Vlaamse manifestaties en werd in 1988 ontbonden.

Bevel

De Koninklijke Fanfare St.-Cecilia uit Bevel werd reeds opgericht in 1865. Zij startte als fanfare met de heer Rogheno als voorzitter. Die

woonde op het kasteel “Steynehof”, gelegen aan de grens met Herenthout. Amper 9 muzikanten namen onder de leiding van August De Win deel aan de eerste repetities in café “Rozenland” op de Heikant. Dat kleine aantal is best begrijpelijk voor wie weet dat Bevel in die tijd amper 490 inwoners telde. Wellicht is de Bevelse fanfare de oudste muziekmaatschappij uit onze regio. En, hoe kan het anders, in 1872 werd in Bevel een tweede fanfare opgericht onder de naam “De Vaderland Vrienden”. Hoelang deze maatschappij heeft bestaan is ons niet bekend.

Kessel

Ook te Kessel bloeide in de jaren 1870 het muziekleven. Een fanfare “St.-Cecilia” zou reeds in 1873 deelgenomen hebben aan een muziekfestival in Dendermonde. Fanfare “De Eendracht” werd gesticht in 1900. Wanneer zij werd ontbonden, weten wij niet. Fanfare “St.-Lambertus” werd gesticht voor het jaar 1903: zij nam reeds aan een muziekfestival deel te Lier op 21.06.1903. En de Kesselse reeks gaat verder. De “Oudstrijders” lieten van zich horen van 1920 tot 1925. “Kom bij Kameraad” bestond van 1933-34 tot 1973. Uit de fusie van “Kom bij Kameraad” en “Oudstrijders” ontstaat in 1975 de “Kesselse Harmonie”. Later werd zij de huidige Harmonie Culturalia.

Met muziek door ‘t leven!

Waar het vroeger een voorrecht was van de adel en de gegoede klasse om muziek te beoefenen, stellen wij vast dat vanaf de tweede helft van de 19de eeuw ook aan de gewone man de kans geboden werd deze boeiende hobby te hebben. Voor de gewone

man was er ondertussen heel wat veranderd. De vooruitgang bracht sociale voordelen, materiële welstand, een algemene en hogere ontwikkeling... Amper een halve eeuw geleden was bijvoorbeeld de muzikant die zijn eigen muziekinstrument bespeelde een uitzondering. In 2006 is dat bijna de regel. Veel muziekverenigingen werken tegenwoordig samen met muziekscholen. Zo wordt kinderen meteen geleerd in groep te musiceren. Meer en meer ziet ge in de schoot van fanfares en harmonies ook jeugdorkesten ontstaan. Denk maar aan het Nijlense "Saint Abricot". Heemkring De Poemp volgt met sympathie deze evolutie. Wij blijven er voor U, lieve Lezeres en beste Lezer trouw over berichten.

Hypoliet Budts.

Bronnen

Krantenknipsels en mondelinge overlevering

Onderzoek naar "Harmonies, Fanfares en Brassbands in de Provincie Antwerpen", een studie van Gwenny Vermote en Christel Baeten.

Leden en ereleden van Harmonie Culturalia op 21 maart 1991, van links naar rechts:
 onder: Annie De Feyter, Liesbet Rommes, Linda Peeters, Herman Peeters (chef), Winni Lysen, Raf Formesyn, Ben Verswijvel;
 2de rij : Staf Sels, Frans Diels, Geert Ceulemans, Roger Thijs, Stan Van Boeckel, Roger Mertens, Marcel Bogaerts, Juul Torfs;
 3de rij : Jos Lysen, Danny Verswijvel, Marcel Dillen, Leo Marinus, Ward Nijs, Albert Van Cant, Frans Engelen, Hendrik Moons;
 boven : Rony Voorhof, Marcel De Jonghe, Guy Janssens, Willy Van Cant, Johan Ceulemans, Jef Ceulemans, Juul Reynders, Marc Verswijvel.

(Met dank aan Leo Marinus en Roger Thijs voor hun bereidwillige medewerking)

Tijdens de processie van halfoogst 1865 trad St.-Cecilia van Bevel voor het eerst op. Honderd jaar later werd dat op luisterrijke wijze herdacht. We herkennen op de foto van links naar rechts:

1. Fons Verbist. 2. 't Kromhout (Peeters). 3. Fernand Engelen (sponsor). 4. ? 5. ? Van Herck. 6. Louis De Win. 7. Nest Nuyens. 8. Jos Lieckens. 9. Louis Ennekens. 10. Fons De Win. 11. Sus Bats. 12. Cyriel Van Dijck. 13. Jef De Win. 14. René Kelber. 15. Jos Daems. 16. Eerste vrouwelijke muzikant? 17. Willy Sluyts. 18. Jan Mariën. 19. Berke "Geus". 20. Witje De Win. 21. Stanne Sluyts. 22. "Jos van de Rimme". 23. Jef Luyten. 24. Louis Daems. 25. Wies Sluyts. 26. Wies Sluyts. 27. René Geens. 28. Berke De Win. 29. ? 30. Louis Verhaegen (voorzitter). 31. Staf Peeters. 32. Louis Sluyts. 33. ? 34. Jef De Win. 35. Gust Peeters. 36. Marcel Koeckeleers. 37. Gust Peeters. 38. Jos Vloebergs. Hartelijk dank aan Wim De Win voor het ter beschikking stellen van de foto's, gevonden in de nalatenschap van zijn vader Fons De Win, levenslang muzikant van Fanfare St.-Cecilia.

De moord van Nijlen in 1842

*Het zou voorzigtig zyn, zoo wel by dag als by avond,
nooyt de deuren te openen
voor personen die door hunne spraek niet bekend zyn...*

In 1981 – 1982 schreef Rosette Rymenants in De Poemp uitgebreid over Nijlens historische pastorie en “De Moord”. Zelfs pastoor Sonnemans schreef toen een bijdrage voor ons lijfblad. Dat is dus al 25 jaar geleden. Nu dit jaar rond 11 juli “De Moord” als een prestigieus totaalspektakel zal opgevoerd worden in onze gemeente, willen wij met volgende bijdrage van Walter Caethoven even ons geheugen opfrissen. Wat gebeurde er allemaal toen, in 1842, in Nijlen, in onze pastorie?

De feiten : Er is gebeurd, bij den pastoor van Nijlen

Op zondag 2 januari 1842 werd na de hoogmis de 70-jarige pastoor De Groof in zijn pastorie door dagloner Hendrik De Backer overvallen en levensgevaarlijk gewond. Een week later overleed hij. Zijn meid Maria – Anna Verhezen overleefde haar verwondingen. Na enkele weken was zij hersteld. Zij zou spoedig Nijlen verlaten en er nooit weerkeren.

De Backer werd reeds op 29 januari 1842 door het hof van assisen te Antwerpen ter dood veroordeeld. Op 11 mei werd hij op de Grote Markt van Lier publiekelijk onthoofd. Het was meer dan 100 jaar geleden dat er te Lier nog een terechtstelling uitgevoerd werd (naar het schijnt eveneens voor feiten gepleegd te Nijlen) en het was meteen ook de laatste.

De personen

Pastoor Petrus De Groof werd in 1772 te Kontich geboren. In 1822 werd hij pastoor te Nijlen en twintig jaar later werd hij er vermoord.

Pastorsmeid Maria-Anna Verhezen was blijkbaar een sterke vrouw. Zij mengde zich kranig in het gevecht en

slaagde erin, neergestoken, toch vier voorbijgangers te hulp te roepen.

Henri De Backer werd in 1806 te Oostmalle geboren. Als hoeveknecht roofde hij in Broechem, Berchem, Oelegem en Emblem. Voor al deze diefstallen werd hij tot 8 jaar hech-

tenis veroordeeld. Hij trouwde met Margaretha Leonard en ging te Flémalle bij Luik wonen. Op zoek naar geld keerde hij terug naar zijn geboortestreek. Daar trachtte hij achtereenvolgens de pastoors van Vlimmeren, Eindhout en Pulderbos te beroven. Zonder resultaat. 2 Januari 1842 werd hem en de pastoor van Nijlen uiteindelijk noodlottig... Nijlenaar Jan-Frans De Meyer slaagde erin, gewapend met een ongeladen geweer, de vluchtende moordenaar neer te slaan in de Paddekoten “op een quart uers van het dorp”. >>

De Moord” bracht op 26 november 2005 een rits acteurs met hun regisseur, muzikleider en artistiek leider voor de pers naar de pastorie. Poseren verder op deze “historische” foto: de burgemeester, de cultuurschepen en de mensen van “De Poemp”. We herkennen v.l.n.r.: Jef Hermans, Victor Nevelsteen, Paul Verbeeck, Ludo De Schutter, Guido Verbist, Herman Verhaegen, Louis Glassée, Marc Verreydt, Willy Dox, Liesbeth Van Bouwel, Paul Van Camp, Gaston Van den Branden, Roel Van Peborgh, Walter Caethoven, Rudy Verdonck, Jef Lemmens en Miel Dieltjens.

De liederen

De grote verdienste van het komische zang- en toneelspel over de moord van Nijlen is wellicht dat het veel heeft bijgedragen om de muziek van de oude liedjes, die er talrijk in voorkomen, te bewaren. In het zang- en toneelspel wordt de moord als volgt bezongen:

*Er is gebeurd,
bij den Pastoor van Nijlen,
Een wreede moord,
op zijne meid begaan.
Zij hebben haar
met messen en met bijlen
Ter dood gebracht. Hoe wreed!
Hoe kan 't bestaan!
En na de moord
dan hebben zij de geiten
Van de pastoor geroofd,
is dat geen schand?
Beschuldigd zijn
van deze laffe feiten
Den Bert, de Spaar
en Nelis Bakelandt.*

Merk op dat in het spel niet de pastoor, maar wel zijn meid vermoord wordt. Verder worden drie boeven ten tonele gevoerd, onder wie de beruchte Bakelandt. Over de echte moordenaar Hendrik De Backer geen woord...

Walter Caethoven.

De moord als zangspel, toneel- spel, opera, drama of klucht

“De Moord van Nijlen” werd als komisch zangspel opgetekend door Jozef Simons en in 1925 gepubliceerd in de volkskundige verzameling “Ons vroom en vroolijk Kempenland”. De eerste versies werden rond 1850 geschreven als een parodie op de gerechtelijke procedures door de Kempense studenten aan de Leuvense universiteit. “De Moord” werd tussen beide wereldoorlogen steeds weer opgevoerd in tal van Kempense dorpen – en wellicht in evenveel versies. Daarnaast kennen wij minstens drie verschillende marktliederen die de moord in geuren en kleuren verhalen. “De Moord van Nijlen” behoort zonder enige twijfel tot ons volks-cultureel erfgoed.

In volgende Poemp : De Moord... in 2006 !

Even nadenken...

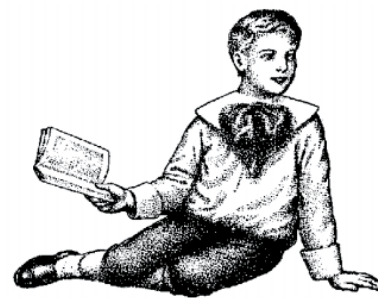
De schouderklopjes van Bond Zonder Naam

Onze veeleisende maatschappij kiest voor altijd meer. Tegelijk wordt de illusie zichtbaar: steeds meer, steeds sneller maakt niet gelukkiger. Dat zegt Bond zonder Naam in zijn januariboedschap. Wij hebben het nog nooit zo goed gehad, maar zijn wij daarom ook gelukkig(er)? Wij hebben gemakkelijk kritiek op wat anderen doen en verliezen het besef dat ontzettend veel mensen elke dag opnieuw echt hun best doen. Bond zonder Naam wil die mensen een

pluim geven die hen vleugels geeft. Een schouderklopje heeft nog niemand verwond. Geef eens een compliment op een onverwacht moment, zegt de Bond. Daarmee zijn wij het volmondig eens, temeer omdat, volgens een oud gezegde, de beste paarden niet noodzakelijk het meeste haver krijgen!

Bond zonder naam

Gedichten van toen

De Boog

Moeder keek door 't venster buiten
Vader maakte 't knaapje een boog
't Blijde knaapje mikte op 't vinkje
Dat naar 't hongerig nestje vloog

't Arme vinkje tuimelt neder
't Knaapje grijpt het, blij te moe
Vader klopt hem op den schouder
Moeder knikt hem vriendelijk toe

Blinkende oogjes, bloedig bekje
Hartje brekende in den dood
Wat al angst en wat al lijden
Toch dat kinderhandje omsloot

Schuldeloos is des knaapjes harte
't Klapt van vreugd en hoogmoed
maar ...

Wat zal nu van 't nestje worden
In den hoogen perelaar?

*Rosalie Loveling,
Nevele 1834 – 1875*

Rosalie Loveling schreef eveneens het gekende “Het Geschenk” (zie Poemp nr. 44). Met haar zusters Virginie en Pauline gaf zij gedichten en novellen uit.

De werken van de vroeg gestorven Rosalie zijn echte pareltjes van eenvoud en natuurlijkheid.

Het gedicht werd geplukt uit “Dicht en Proza”, Nederlands leesboek van 1919, bewaard door Jos Bastiaens.

Lijst van de pastoors van Nijlen

In een begiftigingsakte door bisschop Nicolaas van Kamerijk wordt in 1155 al gesproken over het jus patronatus van de kerk van Nijlen (Nillam). (Nijlen bleef onder het bisdom Kamerijk tot bij de oprichting van het bisdom Antwerpen in 1569.) Volgens onze opzoekingen is pastoor Sonnemans de 34ste – ons bekende – pastoor van Nijlen. Hier de opsomming die ongetwijfeld vatbaar is voor aanvullingen!

1323 : *Johannes Prepositi* of *Proost* is *curatus de Nielne*.

1415 : *Jan Van Beke* is priester – prochiaen van Nijlne.

1428 : *Jan Van Oudenhove*, priester – parochiaen van Nylne, verhuurt “sijn kerke van den dorpe van Nylne” en de “huysinge” (pastorie) aan priester Gilis Van den Bruele.

1437 : *Joannes Fabri* of *Smits* is pastoor.

1439 : *Laureys Molle* wordt pastoor van Nijlen.

1447 : *Joannes van Boecksonen* is prochiaen van Nijlen.

15de eeuw : Ene heer *Gilis* is pastoor te Nijlen.

1539 : *Dionisius Vyts* wordt vermeld als “afwezig”.

1556 : Heer *Michiel Sweylaerts* of *Weylaerts*, priester, wordt vermeld als “afwezig”.

1562 : Heer *Henricus Verluyten* of *Luyten*, “erfprochiaen”, wordt ver-

meld als “afwezig”; hij wordt vervangen door *Gerardus Vets*. Deze herder beleeft in 1566 de Beeldenstorm en de vernietiging van de kerk. In 1603 wordt hij nog in een decanaal verslag vermeld.

1605 : Broeder *Folianus Smits*, karmeliet van Mechelen, bedient de parochie.

1605 : *Hendrik Simonis* of *Simons* wordt in het doopregister als priester vermeld.

1608 : Heer *Gaspar Blanckaert* bouwt kerk en parochie weer op.

1628 : *Balthazar Anthony* of *Anthonis*.

1673 : *Ignatius Van Meerbeeck*.

1687 : *Laureis Van Bael* of *Van Balem* is pastoor.

1695 : *Adrianus Heylen*.

1706 : *Joannes van de Perre*.

1734 : *Petrus Gummarus de Laet*. Deze pastoor beleeft in 1747 hoe zijn “pastoreelhuys” volledig afbrandt.

1782 – 1792 : *Franciscus Joannes Craen*.

1792 – 1807 : *Joannes de Kock* is pastoor tijdens de “Besloten Tijd”. Op 7 oktober 1797 wordt zijn kerk gesloten.

1807 – 1822 : *Joannes-Frans Dillen*.

1822 – 1842 : *Petrus De Groof*. Deze pastoor wordt daags na Nieuwjaar in 1842 levensgevaarlijk gewond. Hij overlijdt aan zijn verwondingen op 9 januari 1842.

1842 – 1849 : *Adolf De Mets*.

1849 – 1882 : *Guilelmus – Ludovicus Van de Vorst*.

1882–1892 : *Petrus–Joseph Vloeberghs*.

1892: *Amandus– Daniël Ceulemans*.

1908 : *Edward Van Loey*

1928 : *Leonard De Bremaeker*

1952 : *Franciscus Martin*

1973 : *Equipe Mathijs Sonnemans – Jos Seuntjens*

1992 : *Mathijs Sonnemans*

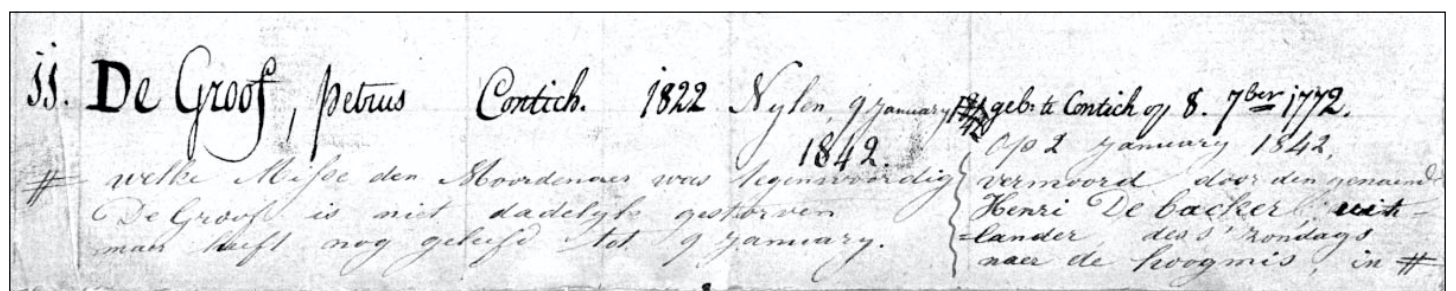
BRONNEN:

- *Geschiedenis der Gemeenten Kessel, Bevel, Nylen, Emblehem en Gestel van J.B. Stockmans* (1910)

- *De Poemp nrs 1, 2, 3, tijdschrift gelijknamige Nijlense heemkring* (1981)

- “Lyste van Pastoors die de Kerke van Nylen bediend hebben” : archief pastorie Nijlen (einde 19de eeuw). De lijst werd ons met andere info bereidwillig bezorgd door pastoor Sonnemans.

- *De Geschiedenis van Nijlen* : ongepubliceerd handschrift van Meester Jos Nelis.

Detail van een “Lyste van Pastoors die de Kerke van Nylen bediend hebben” (19de eeuw - archief pastorie Nijlen). Dit document vermeldt bij pastoor De Groof: “Op 2 January 1842 vermoord door den genaemden Henri De backer, luiklander, des s'zondags naer de hoogmis, in welke Misse den Moordenaer was tegenwoordig. De Groof is niet dadelijk gestorven maer heeft nog geleefd tot 9 January.”

Hoe groen was ons dorp

In Kessel staan in het domein van het kasteel de Bist een aantal merkwaardige bomen, zoals een prachtige tulpenboom en een machtige beuk juist voor de brug die toegang geeft tot het hof. Een gedeelte van de vroegere dreef naar het kasteel bleef ondanks de verkaveling bewaard en bestaat uit oude wilgen. Langs de vijver groeit zwarte els als boom, wat vrij uitzonderlijk is. In het park staan o.a. ook nog drie mammoetbomen, een mahonieboom, enz..

De machtige beuk aan de ingang van het kasteeldomein de Bist te Kessel.

De dikste boom, een majestatische beuk, staat te pronken in het park van het *Kesselhof* aan de Grote Nete. Op manshoogte heeft hij een omtrek van juist 4,50m of een diameter van 1,44 m. Ernaast staat nog een tweede indrukwekkend en uitzonderlijk exemplaar, maar dat is iets minder dik.

In 1914 verdween de dreef van het *Hof van Laken*, *Terlaken* of het oude *Kesselhof* naar de Liersesteenweg omdat het Belgische leger een open ruimte eiste tussen de forten van Kessel en Lier (en ook naar dat van Broechem). Zij bestond toen uit 'metersdikke bomen'. Dit kasteel lag ten westen van de Terlakenweg en iets ten noorden van de *Lindekens-*

beek. Het werd om dezelfde reden, samen met vele huizen, in het begin van de Grote Oorlog (1914-1918) door de soldaten in brand gestoken en tegen de vlakte gelegd. Het hof werd niet meer opgebouwd.

Den Betboom of *Den dikken boom*, was een grensboom in het midden van de heide tussen Kessel en Nijlen. Het was een haast legendarische boom in een van god en klein pierke verlaten omgeving, waar weinigen 's nachts of in het vallende duister durfden passeren... Tot in 1944 troonde die boom vele meters hoog boven de (aangeplante) dennendbossen van de Kesselhei, toen nog één groot 'mastenbos' en helemaal geen heide. Tijdens de oorlog hadden de

artilleristen boven in de boom een waarnemingspost gemaakt, waarvan de sporen tot in 1944 te zien waren. Op het einde van Wereldoorlog II (1940-1945) werden *alle* bomen in de heide afgezaagd. Ze werden, deels door de Duitsers in de beemden geplaatst om het landen van de zweefvliegtuigen van de geallieerden te beletten, deels gestolen door de noodlijdende bevolking om brandhout te hebben. Toen de Betboom eenzaam in die troosteloze vlakte achter was gebleven, werd hij een tijdje later op een donkere nacht afgezaagd.

Ook de juist een kilometer lange dreef van het kruispunt Berlaarse- en Nieuwe Bevelsesteenweg naar het nieuwe *Kesselhof* (1862-1864) op de Bogaertsheide ging in 1944 om dezelfde reden tegen de vlakte. De dreef werd zoals die naar het Terlakenhof niet heraanplant.

In het centrum rond het *Goed ten Dijke* leiden nog twee dreven naar de voormalige hoeve. In 1727 waren er dat drie. Ze werden de Appellei, de Eikellei en de Koelei genoemd. Nu kent men deze drie wegen nog als de *leien*.

De plaats waar het geasfalteerde voetpad achter de kerk eindigt aan de Terlakenweg werd door de Kesselaars de *Lindeboom* genoemd, alhoewel daar een kastanjeboom stond. Wellicht stonden hier in de omgeving van het Hof van Laken meer lindebomen, waardoor zelfs de benaming voor de voorbijkabbellende *Laak* verloren ging en de beek de *Lindekensbeek* genoemd werd.

Ook het voetpad door de Elzen (verlengde Gasthuisstraat) zou lang geleden afgeboord geweest zijn met bomen. Hoe groen was ons dorp!

Frans Lens.

(2) Art deco in Nijlen, getekend: Henri Engels

Na de Eerste Wereldoorlog begon Nijlen blijkbaar uit zijn voegen te barsten. De Kesselsesteenweg (later gedeeltelijk de J. E. Claeslaan geheten) was bijna uitsluitend aan de linkerzijde, richting Kessel, bebouwd. Op foto's van de stationsomgeving zien we dat de Spoorweglei nauwelijks bebouwd was. De rechterzijde van de J.E. Claeslaan was toen nog een open ruimte. Midden de jaren twintig verschenen er de eerste woningen. In ons art-decoverhaal speelt de landmetersfamilie Engels een belangrijke rol...

De Kesselsesteenweg, later gedeeltelijk J.E.Claeslaan geheten, in het begin van vorige eeuw. De rechterzijde, richting Lier, was nog een open ruimte.

De familie Engels

In 1866 vestigde stamvader Herman Engels uit Schaarbeek zich als landmeter in Nijlen. Hij woonde met zijn gezin in het huis, waar later Dr De Peuter woonde, op de Broechemsesteenweg (nu Albertkanaalstraat). Het beroep van landmeter ging over van vader op zoon. Ook kleinzoon Henri Engels (°1902, +1956) trad in de voetsporen van zijn grootvader en vader. Achterkleinzoon Herman Engels (die weer opgevolgd wordt door zijn zoon Hans) vertelt hierover: "In feite was mijn vader bouwkundig tekenaar en landmeter. In die tijd bestond er nog geen Orde van Architecten en zodoende mocht mijn vader het beroep van architect uitoefenen".

Huis nr. 27

Henri Engels tekende zelf zijn woning, nu gelegen J.E. Claeslaan 27. Het gezin ging er wonen in 1931. Na het overlijden van zijn vader in 1956 bleef Herman zelf in het huis wonen. Sinds 1990 woont zijn dochter Annemie Lagrillière-Engels in het huis en heeft er een schoenwinkel.

Het eerste station van Nijlen, eveneens in het begin van vorige eeuw. Achteraan zien we de molen Dom. Naast de Spoorweglei lag zowaar nog een graanveld! Pas na de Eerste Wereldoorlog ging Nijlen echt groeien.

Huis nr. 35 in de Gemeentestraat

Voor de familie Ferdinand Horemans-Van Camp ontwierp Henri Engels het huis in de Gemeentestraat 35. Sinds 1955 wordt het huis betrokken door de familie Jozef De Doncker-Sangers.

Huis nr. 25

Enkele maanden voorheen in 1930 tekende Henri het huis nummer 25 voor zijn broer René Engels-Van Camp. In 1962 werd het huis verkocht aan de Duitser Walther Bokelmann - Strutz en in 1968 nam Bonifaas Vervekken - Ceuppens het over. In 1992 werd het huis verkocht aan de familie Van den Broeck-Denys, die het sinds 2003 verhuurt aan de familie Kozackiewiz.

Huis nr. 45

De familie Van Camp was goede klant bij Henri Engels. Ook het huis nummer 45 is van de hand van Henri Engels. Bouwheer Octave Van Camp - Maes gaf de opdracht aan aannemer Van Eester. Het huis werd in 1939 gebouwd. Na zijn huwelijk in 1953 huurde Herman Cools-Van Tendeloo het huis en kocht het een jaar later.

De spiegelwoningen, gelegen aan de Kesselsesteenweg 7 en 9, gebouwd voor Karel en Edward Sels. >

Huizen nrs. 7 en 9 aan de Kesselsesteenweg

Het bleef blijkbaar allemaal in de familie. Voor zijn neven Karel en Edward Sels ontwierp hij de spiegelwoningen gelegen Kesselsesteenweg 7 en 9. Karel en Edward waren langs moederszijde kleinkinderen van J.E.

Claes. Beide huizen werden in 1936 gebouwd.

Het huis nummer 7 werd tot 1946 bewoond door August Van Nijlen-Van Oosterwijck. Nadien ging het gezin Karel Sels-Raets er zelf wonen. Vandaag woont de weduwe nog altijd in het huis. Het huis nummer 9 werd vanaf 1936 bewoond door Edward Sels-Stordeur. Na het overlijden van Edward (1996) en zijn vrouw Julia (1997) werd het huis korte tijd verhuurd. In 1998 liet architect Timothy Vergauwen zijn oog op deze merkwaardige woning vallen.

Vooruitstrevende architectuur

Henri Engels creëerde een zeer vooruitstrevende architectuur. Het nieuwe modernisme kende een hoogtepunt in de jaren 1935-1940. De woningen 25 en 27 in de J.E. Claeslaan werden respectievelijk in 1930 en 1931 ontworpen en waren dus vroege vertegenwoordigers van deze nieuwe stijl. Deze huizen in de J.E. Claeslaan en de Kesselsesteenweg staan overigens vermeld in 'Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen - Inventaris van het cultuurbezit in België' uitgegeven onder auspiciën van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap - Afdeling Monumenten en Landschappen. Deze vermelding onderstreept het uitzonderlijke karakter van het oeuvre van Henri Engels.

Extern verkeren alle huizen in hun oorspronkelijke staat. De interieurs van de woningen J.E. Claeslaan 25 en Kesselsesteenweg 9 zijn vrij goed bewaard. Van de gevel van de woning van architect Timothy Verga-uwens werd het bijna zeventig jaar oude stof verwijderd. Ook de interne art deco-elementen werden in de oorspronkelijke staat hersteld. Het nieuwe modernisme van Henri Engels overleeft duidelijk in de 21ste eeuw...

Hugo De Bot

Mensen aan De Poemp

Jos Bastiaens, 03.481.81.90
 Hypoliet Budts, 03.481.69.27
 Walter Caethoven, 03.481.85.70
 Hendrik Claes, 03.481.82.58
 Flor Dieltjens, 03.481.70.41
 Herman Engels, 03.481.84.11
 Jef Hermans, 03.411.02.78
 Frans Lens, 03.480.04.81
 Rosette Rymenants, 0479.436.614
 Jos Thys, 03.411.21.98
 Pol Van Camp, 03.481.74.38
 Ludo Van Gestel, 03.481.85.47

In Poemp 49 prijkten de “mannen van ‘t jaar 1947” in volle glorie in de kleuterklas van juffrouw Angela Cuypers. Angela had er al een klad herkend voor ons. Dankzij Roger Vervoort en François De Haes kunnen wij nu een bijna volledige lijst publiceren. Bedankt, Roger en François! Hier volgt de lijst:

1. Michel Harris (+); 2. onbekend; 3. René De Rijck (+); 4. Clement Bernaerts; 5. August Mertens; 6. onbekend; 7. Jos Bogemans; 8. Roger Vervoort; 9. Gustaaf Van den Bulck; 10. Marcel Torfs; 11. Marc Faes; 12. Herman Nys; 13. Leo Luyten; 14. Pauwel Bruyninckx; 15. Walter Veters of Staf Van Tendeloo; 16. Roger Sluyts of Fons Minne; 17. Alfons Hens; 18. François De Haes; 19. Roger Gerits; 20. Willy Mariën; 21. Paul Heuvelmans; 22. Jos of Willy Schuermans; 23. Willy Van Look; 24. Louis Maris (niet : René Verlinden); 25. Jos Vermeulen; 26. Constant Peeters; 27. Hugo Lieckens; 28. Freddy Verhaegen; 29. Jos Hens; 30. Roger Cools; 31. ? Torfs; 32. Staf Seliaerts; 33. Francis Wellens; 34. onbekend; 35. Ludo Merciny; 36. Frans Verlinden; 37. Paul Van Look; 38. onbekend.

Wie lost de vraagtekens in deze lijst nog op?

Wij
kenden er
nog meer

“Het zou voorzigtig zyn, zoo wel by dag als by avond, nooyt de deuren te openen voor personen die door hunne spraek niet bekend zyn...”

Een uniek totaalspektakel...

Het staat vast : voor cultureel Nijlen zal 2006 in het teken staan van het toneel- en zangspel rond “de moord van Nijlen”. **Plaats** van het gebeuren is de voor deze gelegenheid speciaal aangeklede sporthal in de Gemeentestraat, op nauwelijks 100 m van de historische pastorie. **Speeldata** : vrijdagen 7 en 14 juli 2006, zaterdagen 8 en 15 juli 2006 en zondag 9 juli 2006, telkens om 20 uur. **Reservering** is mogelijk vanaf dinsdag 18 april bij de Cultuurdienst van Nijlen, telefoon 03.410.02.34, fax 03.481.70.48, e-post cultuur@nijlen.be.

Lees meer over dit evenement op de webstek:
www.demoordvannijlen.be

Op de foto zien we een groep bedevaarders met pastoor Frans Martin te Lourdes in augustus 1961. Nijlen kende in de jaren 60 van vorige eeuw een uitgesproken verering voor O.-L.-V. van Lourdes. Onder leiding van Jozef Verhaert ging de K.W.B. in 1960 op bedevaart met ongeveer 40 deelnemers. De groep groeide jaarlijks aan. In 1977 was zij aangegroeid tot 85. Topjaren waren 1980 – 1985. Niet minder dan 175 bedevaarders trokken toen naar Lourdes. Vanaf dan daalde het aantal. In 1995 waren er nog een honderdtal. In 2000 telde men nog zo'n 60 deelnemers, een cijfer dat in 2005 verder daalde tot 11. Toch hoopt Leon Verhaegen, sedert jaren organisator van de Lourdesbedevaarten, de traditie in ere te houden. De Poemp dankt hem van harte voor de medewerking en wenst hem alle succes toe met de Lourdesbedevaarten.

De Poemp herkende alvast een aantal bedevaarders op het plaatje van 1961. Wie vult de ontbrekende namen in? Hier onze eerste lijst:

- 3. Theresa Van Houdt – 4. Amelia Mariën – 5. Celine Van Elst – 6. Maria Gui – 7. Jeanne Vercammen – 8. Jeanne Daems – 9. Rosa Smets – 10. Margriet Crauwels – 11. Fanny Claes – 14. Emma Melis – 15. Line De Doncker – 16. Pastoor Frans Martin – 19. Virginie Crauwels – 20. Joana Budts – 25. Jos Peeters – 26. Paulien Deliën – 27. ? Deliën – 28. Julia Bats – 29. Martha Kelber – 30. Mit Dierckx – 31. Margriet Vercammen – 32. Jef Verhaert – 33. Marcel Sels – 34. Maria Smits – 35. Melanie Van Immerseel – 36. Marcel Van den Bruggen – 38. Gommaar Verhaegen.

Hypoliet Budts.

Werkten mee aan dit nummer :

Redactie : Jos Bastiaens, Hypoliet Budts, Walter Caethoven, Rik Claes, Hugo De Bot, Flor Dieltjens, Jef Hermans, Frans Lens, Jos Thys, Pol Van Camp, Ludo Van Gestel

Fotografie : Walter Caethoven

Tekeningen : Dirk Lieckens, Marc Verreydt

Grafische vormgeving en zetwerk : Walter Caethoven

Eindredactie : Rik Claes

